

EURÓPSKY PARLAMENT

2004

2009

Výbor pre životné prostredie, verejné zdravie a bezpečnosť potravín

**PREDBEŽNÉ ZNENIE
2005/0244(COD)**

2.5.2006

*****I**

NÁVRH SPRÁVY

o návrhu smernice Európskeho parlamentu a Rady, ktorá sa vzťahuje na obmedzenia uvádzania na trh a používania perfluóroktánsulfonátov (zmena a doplnenie smernice Rady 76/769/EHS)
(KOM(2005)0618 – C6-0418/2005 – 2005/0244(COD))

Výbor pre životné prostredie, verejné zdravie a bezpečnosť potravín

Spravodajca: Carl Schlyter

Označenie postupov

- * Konzultačný postup
väčšina odovzdaných hlasov
- **I Postup spolupráce (prvé čítanie)
väčšina odovzdaných hlasov
- **II Postup spolupráce (druhé čítanie)
*väčšina odovzdaných hlasov za schválenie spoločnej pozície
väčšina všetkých poslancov Parlamentu za zamietnutie alebo
zmenu a doplnenie spoločnej pozície*
- *** Postup súhlasu
*väčšina všetkých poslancov Parlamentu, okrem prípadov
upravených článkami 105, 107, 161 a 300 Zmluvy o ES a článkom
7 Zmluvy o EÚ*
- ***I Spolurozhodovací postup (prvé čítanie)
väčšina odovzdaných hlasov
- ***II Spolurozhodovací postup (druhé čítanie)
*väčšina odovzdaných hlasov za schválenie spoločnej pozície
väčšina všetkých poslancov Parlamentu za zamietnutie alebo
zmenu a doplnenie spoločnej pozície*
- ***III Spolurozhodovací postup (tretie čítanie)
väčšina odovzdaných hlasov za schválenie spoločného textu

(Typ postupu závisí od právneho základu navrhnutého Komisiou.)

Pozmeňujúce a doplňujúce návrhy k legislatívnemu textu

V pozmeňujúcich a doplňujúcich návrhoch Parlamentu je zmenený a doplnený text označený **hrubou kurzívou**. Štandardná kurzíva označuje príslušným oddeleniam tie časti legislatívneho textu, ku ktorým sa navrhuje oprava, čo pomáha pri príprave konečného znenia textu (napríklad zrejme chyby alebo vynechaný text v konkrétnej jazykovej verzii). Navrhované opravy tohto typu musia byť odsúhlasené príslušnými oddeleniami.

OBSAH

	Strana
NÁVRH LEGISLATÍVNEHO UZNESENIA EURÓPSKEHO PARLAMENTU	5
DÔVODOVÁ SPRÁVA	16

NÁVRH LEGISLATÍVNEHO UZNESENIA EURÓPSKEHO PARLAMENTU

o návrhu smernice Európskeho parlamentu a Rady, ktorá sa vzťahuje na obmedzenia uvádzania na trh a používania perfluóroktánsulfonátov (zmena a doplnenie smernice Rady 76/769/EHS)
(KOM(2005)0618 – C6-0418/2005 – 2005/0244(COD))

(Spolurozhodovací postup: prvé čítanie)

Európsky parlament,

- so zreteľom na návrh Komisie pre Európsky parlament a Radu (KOM(2005)0618)¹,
 - so zreteľom na článok 251 ods. 2 a článok 95 Zmluvy o ES, v súlade s ktorými Komisia predložila návrh Európskemu parlamentu (C6-0418/2005),
 - so zreteľom na článok 51 rokovacieho poriadku,
 - so zreteľom na správu Výboru pre životné prostredie, verejné zdravie a bezpečnosť potravín (A6-0000/2006),
1. schvaľuje zmenený a doplnený návrh Komisie;
 2. žiada Komisiu, aby mu vec znovu predložila, ak má v úmysle podstatne zmeniť svoj návrh, alebo ho nahradiť iným textom;
 3. poveruje svojho predsedu, aby túto pozíciu postúpil Rade a Komisii.

Text predložený Komisiou

Pozmeňujúce a doplňujúce návrhy
Európskeho parlamentu

Pozmeňujúci a doplňujúci návrh 1 NÁZOV

Návrh smernice Európskeho parlamentu a Rady, ktorá sa vzťahuje na obmedzenia uvádzania na trh a používania perfluóroktánsulfonátov (zmena a doplnenie smernice Rady 76/769/EHS)

Návrh smernice Európskeho parlamentu a Rady, ktorá sa vzťahuje na obmedzenia uvádzania na trh a používania perfluóroktánsulfonátov **a kyseliny perfluóroktánovej** (zmena a doplnenie smernice Rady 76/769/EHS)

Odôvodnenie

Agentúra USA pre ochranu životného prostredia zistila, že kyselina perfluóroktánová (PFOA) a jej soli vzbudzujú podobné obavy, keďže má podobnú štruktúru ako perfluóroktánsulfonáty (PFOS). Hodnotenie z roku 2002 poukazuje na možnú systémovú toxicitu a karcinogenitu a z krvných vyšetrení vyplýva rozsiahla expozícia bežnej populácie. Viaceré štúdie poukázali na

¹ Ú. v. C ... / Zatiaľ neuvverejnené v úradnom vestníku.

to, že perfluóroktánová kyselina a jej soli sú v životnom prostredí vysoko perzistentné a nepodliehajú biodegradácii v dôsledku vplyvov životného prostredia. PFOA je takisto veľmi perzistentná u ľudí, nemetabolizuje sa a má polčas rozpadu niekoľko rokov. Táto smernica by preto mala obmedziť aj používanie PFOA a jej soli.

Pozmeňujúci a doplňujúci návrh 2
ODÔVODNENIE 1

(1) Hodnotenie rizík v OECD sa vykonalo na základe informácií dostupných z júla 2002. V tomto hodnotení sa dospelo k názoru, že **možné riziká** perfluóroktánsulfonátov (PFOS) naznačujú znepokojenie.

Hodnotenie rizík v OECD sa vykonalo na základe informácií dostupných z júla 2002. V tomto hodnotení sa dospelo k názoru, že **perfluóroktánsulfonáty (PFOS) sú pre cicavcov perzistentné, bioakumulatívne a toxické, a preto** naznačujú znepokojenie.

Odôvodnenie

Mali by sa uviesť hlavné rizikové vlastnosti PFOS, ako ich uvádza hodnotenie rizík OECD.

Pozmeňujúci a doplňujúci návrh 3
ODÔVODNENIE 1 A (nové)

(1a) Perfluóroktánová kyselina (PFOA) a jej soli vzbudzujú podobné obavy, keďže majú podobnú štruktúru ako PFOS. Štúdie poukazujú na potenciálnu systémovú toxicitu a karcinogenitu PFOA a jej soli, ako aj na širokú expozíciu bežného obyvateľstva, založenú na údajoch z krvných vyšetrení. PFOA a jej soli sú v životnom prostredí vysoko perzistentné a nepodliehajú biodegradácii v dôsledku vplyvov životného prostredia. PFOA je takisto veľmi perzistentná u ľudí, nemetabolizuje sa a má polčas rozpadu niekoľko rokov.

Odôvodnenie

Keďže PFOS a PFOA sú veľmi podobné, táto smernica by sa mala vzťahovať aj na PFOA.

Pozmeňujúci a doplňujúci návrh 4
ODÔVODNENIE 3

(3) Konzultovalo sa s Vedeckým výborom

(3) Konzultovalo sa s Vedeckým výborom

pre zdravotné a environmentálne riziká (SCHER). SCHER vidí potrebu ďalšieho vedeckého vyhodnocovania rizík PFOS, ale takisto súhlasí s tým, že opatrenia na zníženie rizika môžu byť potrebné na predchádzanie opätovného výskytu predchádzajúceho využitia. Podľa názoru SCHER v súčasnosti kritické využitie v leteckom priemysle, v oblasti výroby polovodičov a pri tvorbe fotografií nepredstavuje riziko pre životné prostredie alebo ľudské zdravie, ak sa zníži na minimum ohrozenie životného prostredia a pracoviska týmito látkami. Vzhľadom na hasiace peny, SCHER **súhlasí**, že riziká náhrad pre zdravie a životné prostredie sa musia prehodnotiť predtým než sa prijme záverečné rozhodnutie. Vzhľadom na opatrenia v súvislosti s pochrómovaním **by sa malo vyhodnotiť zníženie emisií**.

pre zdravotné a environmentálne riziká (SCHER). **Výbor skonštatoval, že PFOS spĺňajú kritériá zaradenia medzi veľmi perzistentné, veľmi bioakumulatívne a toxické látky**. SCHER vidí potrebu ďalšieho vedeckého vyhodnocovania rizík PFOS, ale takisto súhlasí s tým, že opatrenia na zníženie rizika môžu byť potrebné na predchádzanie opätovného výskytu predchádzajúceho využitia. Podľa názoru SCHER v súčasnosti kritické využitie v leteckom priemysle, v oblasti výroby polovodičov a pri tvorbe fotografií nepredstavuje riziko pre životné prostredie alebo ľudské zdravie, ak sa zníži na minimum ohrozenie životného prostredia a pracoviska týmito látkami. Vzhľadom na hasiace peny SCHER **zistil**, že riziká náhrad pre zdravie a životné prostredie sa musia prehodnotiť predtým, než sa prijme záverečné rozhodnutie. Vzhľadom na opatrenia v súvislosti s pochrómovaním **je SCHER názoru, že emisie vyplývajúce z galvanizovania by sa mali obmedziť**.

Odôvodnenie

V súlade so zisteniami vedeckého výboru by sa uvedené perzistentné, bioakumulatívne a toxické vlastnosti PFOS mali označiť. Názor SCHER ohľadne pochrómovania sa musí správne posúdiť.

Pozmeňujúci a doplňujúci návrh 5 ODÔVODNENIE 3 A (nové)

(3a) PFOS aj PFOA spĺňajú kritériá zaradenia medzi nebezpečné látky podľa smernice 2000/60/ES Európskeho parlamentu a Rady, ktorou sa stanovuje rámec pôsobnosti pre opatrenia Spoločenstva v oblasti vodného hospodárstva.¹ V zmysle tejto smernice sa od Európskeho parlamentu a Rady požaduje, aby prijali konkrétne opatrenia proti znečisťovaniu vôd. Cieľom takýchto opatrení je v prípade prioritných nebezpečných látok zastavenie alebo postupné ukončovanie vypúšťania, emisií

a strát. Prijatie takýchto opatrení je vzhľadom na PFOS a PFOA primerané.

¹ Ú. v. ES L 327, 22.12. 2000, s.1. Smernica v zmenená a doplnená rozhodnutím č.2455/2001/ES (Ú. v. ES L 331, 15.12.2001, s.1)

Odôvodnenie

PFOS a PFOA jednoznačne spĺňajú kritériá nebezpečných látok v súlade so smernicou o rámci pre vodné hospodárstvo. Hoci ešte neboli doplnené do zoznamu prioritných nebezpečných látok, Spoločenstvo by s nimi malo jednako nakladať tak, ako keby boli prioritnými nebezpečnými látkami.

Pozmeňujúci a doplňujúci návrh 6 ODÔVODNENIE 4

(4) S cieľom ochrániť zdravie a životné prostredie, sa preto **zdá byť** potrebné, aby sa uvádzanie na trh a používanie PFOS obmedzilo. **Navrhnutá smernica by zahŕňala hlavnú časť rizík expozície. Pri iných menších použitíach PFOS nepredstavujú riziko, a preto sú v súčasnosti výnimkou. Budú sa nad'alej skúmať a budú predmetom pre ďalšie osobitné hodnotenie dosahu.**

(4) S cieľom ochrániť zdravie a životné prostredie, **je** preto potrebné, aby sa uvádzanie na trh a používanie PFOS obmedzilo **a postupne sa tým zastavilo vypúšťanie, emisie a straty. Dôležité použitia, pre ktoré zatiaľ neexistujú alternatívy, by sa mali tam, kde je to primerané, na určitý čas a pod podmienkou prehodnotenia vyňať z obmedzení. Výnimky pre dôležité použitia vo forme medziproduktu by sa mali udeliť len na použitie v riadených uzavretých systémoch.**

Odôvodnenie

Obmedzenia by mali platiť aj pre PFOA. Ich cieľom by malo byť postupné zastavenie vypúšťania, emisií a strát tak, ako sú zakotvené v smernici o rámci pre vodné hospodárstvo.

Pozmeňujúci a doplňujúci návrh 7 ODÔVODNENIE 5

(5) **Výrobky**, ktoré obsahujú PFOS, by sa mali obmedziť, aby sa ochránilo životné prostredie. V súčasnej smernici by sa mali obmedziť iba nové výrobky a nemala by sa uplatňovať na výrobky, ktoré sa už používajú alebo sú na trhu použitých výrobkov.

5) **Artikly**, ktoré obsahujú PFOS **a PFOA**, by sa mali obmedziť, aby sa ochránilo životné prostredie. V súčasnej smernici by sa mali obmedziť iba nové výrobky a nemala by sa uplatňovať na výrobky, ktoré sa už používajú alebo sú na trhu použitých výrobkov.

Odôvodnenie

V tejto smernici by sa mala používať vhodná terminológia v súlade so smernicou 76/69/EHS a budúcou legislatívou REACH. Pojem „výrobok“ je všeobecný a môže sa vzťahovať na látku, prípravok alebo artikel. Toto ustanovenie sa však má vzťahovať na artikle, ktoré sú uvedené v zákonoch Spoločenstva o chemikáliách, preto by sa mal pojem „výrobok“ nahradiť správnym pojmom „artikel“.

Rozsah pôsobnosti tejto smernice by sa mal rozšíriť a zahrnúť aj PFOA.

Pozmeňujúci a doplňujúci návrh 8 ODÔVODNENIE 5 A (nové)

(5a) S ohľadom na osobitné riziká PFOS a PFOA by mali členské štáty uskutočniť inventarizáciu PFOS a PFOA ako samostatných látok, v prípravkoch alebo artikloch, a prijať potrebné opatrenia na zastavenie vypúšťania, emisií a strát PFOS a PFOA z výrobkov na zozname do životného prostredia.

Odôvodnenie

PFOS sa na trh dostali v sedemdesiatych rokoch. V roku 2000 sa v EÚ využívalo približne 500 ton PFOS. Ich využívanie v súčasnosti značne kleslo na približne 12 ton ročne. Takzvané bývalé využitie - ktoré však v reálnej praxi stále existuje - môže predstavovať najväčší zdroj emisií. Aby sa zabránilo uvoľňovaniu PFOS z týchto výrobkov do životného prostredia, členské štáty by mali zostaviť zoznamy všetkých výrobkov obsahujúcich PFOS a prijať potrebné opatrenia na zabránenie uvoľňovaniu PFOS z týchto výrobkov do životného prostredia. Takýto zoznam by mal obsahovať aj výrobky založené na PFOA.

Pozmeňujúci a doplňujúci návrh 9 PRÍLOHA TABUĽKA PRAVÝ STĺPEC BOD 1 Príloha I bod XX (smernica 76/769/EHS)

1) Nesmú sa uvádzať na trh alebo používať ako látka alebo zložka prípravkov v koncentrácii rovnajúcej sa alebo vyššej ako **0,1** hmotnostných %.

1) Nesmú sa uvádzať na trh alebo používať ako látka alebo zložka prípravkov v koncentrácii rovnajúcej sa alebo vyššej ako **0,001** hmotnostných %.

Odôvodnenie

S odvolaním sa na najnovšiu štúdiu OECD SCHER tvrdí, že chemikálie s PFOS sú prítomné vo výrobkoch v koncentráciách od 0,001% do 50%. Vzhľadom na svoje osobitné vlastnosti sa PFOS často používajú v koncentráciách do 0,1%. Štandardná dolná administratívna hranica

0,1% uplatňujúca sa na obmedzenia tu preto nie je primeraná. Aby bolo obmedzenie účinné, dolná hranica sa musí znížiť na 0,001%.

Pozmeňujúci a doplňujúci návrh 10
PRÍLOHA TABUĽKA PRAVÝ STĺPEC BOD 2
Príloha I bod XX (smernica 76/769/EHS)

2) Nesmú sa uvádzať na trh vo **výrobkoch** alebo častiach výrobkov v koncentracii rovnajúcej sa alebo vyššej ako **0,1** hmotnostných %.

2) Nesmú sa uvádzať na trh v **artikloch** alebo častiach **artiklov** v koncentracii rovnajúcej sa alebo vyššej ako **0,001** hmotnostných % **v homogénnom materiáli, ktorý sa mechanicky nedá rozložiť na rôzne materiály.**

Odôvodnenie

Vhodný pojem je tu „artikel“, nie „výrobok“.

S odvolaním sa na najnovšiu štúdiu OECD SCHER tvrdí, že chemikálie s PFOS sú prítomné vo výrobkoch v koncentráciách od 0,001% do 50%. Štandardná dolná administratívna hranica 0,1% uplatňujúca sa na obmedzenia tu preto nie je primeraná. Aby bolo obmedzenie účinné, dolná hranica sa musí znížiť na 0,001%. V súlade s prístupom platným pre obmedzenia určitých nebezpečných látok v elektrických a elektronických zariadeniach by sa mala hraničná hodnota vzťahovať na homogénne materiály.

Pozmeňujúci a doplňujúci návrh 11
PRÍLOHA TABUĽKA PRAVÝ STĺPEC BOD 3 ZARÁŽKA 1
Príloha I bod XX (smernica 76/769/EHS)

- fotorezistenty alebo antireflektívne nátery pre fotolitografické postupy,

a) fotorezistentné alebo antireflexné nátery pre fotolitografické postupy do ...*, za predpokladu, že sa využívajú v riadených uzavretých systémoch v súlade so smernicou Komisie 2001/59/ES¹.

* štyri roky od vstupu tejto smernice do platnosti

¹ Smernica Komisie 2001/59/ES zo 6. augusta 2001, ktorou sa po 28. krát prispôsobuje technickému pokroku smernica Rady 67/548/EHS o aproximácii zákonov, iných právnych predpisov a správnych opatrení týkajúcich sa klasifikácie, balenia a označovania nebezpečných látok (Ú. v. ES L 225, 21.8.2001, s.1)

Odôvodnenie

Podľa stratégie pre znižovanie rizika, ktorú dali vypracovať príslušné orgány Veľkej Británie, by postup náhrady PFOS vo fotolitografii trval minimálne tri až päť rokov. Je preto vhodné

stanoviť jasný časová rámeček pre postupné zastavenie tohto využívania. Časovo obmedzená výnimka sa môže predĺžiť, ak nebudú k dispozícii žiadne bezpečné alternatívy (pozri pozmeňujúci a doplňujúci návrh 17). Výnimku možno udeliť len v prípadoch, keď ide o využitie v riadených uzavretých systémoch, ako ich uvádza smernica 2001/59.

Pozmeňujúci a doplňujúci návrh 12
PRÍLOHA TABUĽKA PRAVÝ STĽPEC BOD 3 ZARÁŽKA 2
Príloha I bod XX (smernica 76/769/EHS)

- priemyselné fotografické nátery, ktoré sa používajú na filmy, papiere alebo tlačiarenské platne,

b) priemyselné fotografické nátery, ktoré sa používajú na filmy, papiere alebo tlačiarenské platne **do ...** ,

* štyri roky od vstupu tejto smernice do platnosti

Odôvodnenie

Podľa stratégie pre znižovanie rizika, ktorou boli poverené príslušné orgány Veľkej Británie, sa za posledné roky úspešne nahradilo už viac ako 80% využívania PFOS bezpečnejšími látkami. Vzhľadom na ďalšie technologické zmeny v dôsledku prechodu na digitálne fotografovanie je náležité predpokladať, že do štyroch rokov bude možné nahradiť aj zostávajúcu časť využívania PFOS.

Pozmeňujúci a doplňujúci návrh 13
PRÍLOHA TABUĽKA PRAVÝ STĽPEC BOD 3 ZARÁŽKA 3
Príloha I bod XX (smernica 76/769/EHS)

- leskotvorné prísady pri pochrómovaní,

vypúšťa sa

Odôvodnenie

Látky príbuzné PFOS sa využívajú v týchto hlavných aplikáciách: dekoratívne pochrómovanie, tvrdé pochrómovanie a pokovovanie plastov. Využívanie PFOS v pokovovaní predstavuje zďaleka najväčšiu záťaž pre životné prostredie. SCHER je zástancom uvedeného obmedzenia. Využitie v dekoratívnom pokovovaní sa dá nahradiť náhradou Cr (VI) za Cr (III) so značnou úsporou prevádzkových nákladov po počiatočných jednorazových nákladoch. Využívanie PFOS na potlačanie tvorby hmloviny pri pochrómovaní a pri pokovovaní plastov sa dá nahradiť mechanickými možnosťami potlačania hmloviny a zlepšenou ventiláciou. Výnimka pre pochrómovanie ako taká teda nie je odôvodnená.

Pozmeňujúci a doplňujúci návrh 14
PRÍLOHA TABUĽKA PRAVÝ STĽPEC BOD 3 ZARÁŽKA 4
Príloha I bod XX (smernica 76/769/EHS)

- hydraulické kvapaliny pre letectvo,

c) hydraulické kvapaliny pre letectvo
do... *,

** desať rokov od vstupu tejto smernice do platnosti*

Odôvodnenie

V súčasnosti nie sú k dispozícii alternatívy PFOS v hydraulických kvapalinách. Platí, že proces uplatnenia novej kvapaliny v komerčnom letectve tradične trvá približne 10 rokov od vytvorenia koncepcie až po vlastnú komerčnú výrobu. Je preto vhodné poskytnúť 10-ročnú výnimku z postupného vyradovania z prevádzky, a zabezpečiť tak dostatočný čas na rozvoj alternatívnych riešení. Časovo obmedzená výnimka sa môže predĺžiť, ak nebudú k dispozícii žiadne bezpečné alternatívy (pozri pozmeňujúci a doplňujúci návrh 17).

Pozmeňujúci a doplňujúci návrh 15
PRÍLOHA TABUĽKA PRAVÝ STĺPEC BOD 3 ZARÁŽKA 5
Príloha I bod XX (smernica 76/769/EHS)

- **hasiace peny,**

vypúšťa sa

Odôvodnenie

Hasiace peny s obsahom PFOS predstavujú zďaleka najväčšiu zásobu výrobkov obsahujúcich PFOS. PFOS sa už nevyužívajú pri výrobe hasiacich pien. K dispozícii sú už bezpečnejšie alternatívy neobsahujúce organohalogén. V rámci diskusie so zúčastnenými stranami vo Veľkej Británii o celoštátnom zákaze v roku 2005 sa všetky protipožiarne organizácie vyslovili za okamžitý zákaz využívania a bezpečnú likvidáciu. Vzhľadom na mimoriadne nebezpečné vlastnosti PFOS je neprípustné, aby sa zvyšné zásoby využívali na úkor životného prostredia a zdravia, keď pritom existujú bezpečnejšie alternatívy.

Pozmeňujúci a doplňujúci návrh 16
PRÍLOHA TABUĽKA PRAVÝ STĺPEC BOD 3 ZARÁŽKA 6
Príloha I bod XX (smernica 76/769/EHS)

- **riadené uzavreté systémy, kde koncentrácia PFOS, ktorá uniká do životného prostredia, je menšia ako 1µg na kg a kde tento únik zodpovedá menej ako 0,1 hmotnostného % PFOS použitých v systéme**

vypúšťa sa

Odôvodnenie

Charakteristika riadeného uzatvoreného systému uvedená v návrhu Komisie by umožnila vypúšťanie, čo je ako také v rozpore s koncepciou riadených uzavretých systémov. Takáto výnimka, najmä v nešpecifikovanej všeobecnej podobe, je neprípustná a mala by sa vypustiť.

Pozmeňujúci a doplňujúci návrh 17
PRÍLOHA TABUĽKA PRAVÝ STĺPEC BOD 3 A (nový)
Príloha I bod XX (smernica 76/769/EHS)

3 a) Výnimky uvedené v odsekoch 3 a) a c) sa môžu na obmedzený čas predĺžiť, ak výrobcovia dokážu preukázať, že podnikli všetko, čo bolo v ich silách a moci na rozvoj bezpečnejších alternatív alebo alternatívnych postupov, a že napriek tomu stále nie sú k dispozícii bezpečnejšie alternatívy alebo alternatívne procesy.

Odôvodnenie

Malo by byť možné rozšíriť výnimku na fotolitografiu a hydraulické kvapaliny v letectve, ak výrobcovia dokážu preukázať, že sa im napriek maximálnemu úsiliu nepodarilo vyvinúť bezpečnejšie alternatívy alebo alternatívne postupy. Takáto výnimka by sa však nemala udeliť pre priemyselné fotografické nátery, keďže ich náhrada je už prevažne ukončená.

Pozmeňujúci a doplňujúci návrh 18
PRÍLOHA TABUĽKA PRAVÝ STĺPEC BOD 3 B (nový)
Príloha I bod XX (smernica 76/769/EHS)

3 b) Členské štáty pripravia inventarizáciu PFOS používaných vo forme samostatných látok, v prípravkoch alebo artikloch. Členské štáty podniknú potrebné opatrenia na zastavenie vypúšťania, emisií a strát PFOS z výrobkov na zozname.

Odôvodnenie

Keďže do legislatívy REACH sa dostane len príloha smernice 76/769/EHS, všetky dodatočné predpisy na ukončenie používania PFOS sa musia dostať do prílohy.

PFOS sa na trh dostali v sedemdesiatych rokoch. V roku 2000 sa v EÚ využívalo približne 500 ton PFOS. Ich využívanie v súčasnosti značne kleslo na približne 12 ton ročne. Takzvané bývalé využitie - ktoré však v reálnej praxi stále existuje - môže predstavovať najväčší zdroj emisií. Aby sa zabránilo uvoľňovaniu PFOS z týchto výrobkov do životného prostredia, členské štáty by mali zostaviť zoznamy všetkých výrobkov obsahujúcich PFOS a prijať potrebné opatrenia na zabránenie uvoľňovaniu PFOS z týchto výrobkov do životného prostredia.

Pozmeňujúci a doplňujúci návrh 19

PRÍLOHA TABUĽKA NOVÁ POLOŽKA
Príloha I bod XX a (nový) (smernica 76/769/EHS)

Ľavý stĺpec:

*„[XX a]. perfluóroktánová kyselina
 $C_7F_{15}COX$ ($X=OH$, kovové soli,
halogénamidy a ostatné deriváty vrátane
polymérov)*

pravý stĺpec:

*1) Nesmú sa uvádzať na trh alebo
používať ako látka alebo zložka
prípravkov v koncentrácii rovnajúcej sa
alebo vyššej ako 0,001 hmotnostných %
po (*)*

*2) Nesmú sa uvádzať na trh v artikloch
alebo častiach artiklov v koncentrácii
rovnajúcej sa alebo vyššej ako 0,001
hmotnostných % v homogénnom
materiáli, ktorý sa mechanicky nedá
rozložiť na rôzne materiály po ... **

*3) Výrobcovia môžu požiadať o výnimku z
odsekov 1 a 2 do... **. Výnimka sa udeľuje
pre dôležité použitia na obmedzenú dobu,
ktorá sa stanoví individuálne pre
konkrétny prípad, ak výrobcovia dokážu
preukázať, že podnikli všetko, čo bolo v
ich silách a moci na rozvoj bezpečnejších
alternatív alebo alternatívnych postupov,
a že napriek tomu stále nie sú k dispozícii
bezpečnejšie alternatívy alebo alternatívne
procesy.*

*4 b) Členské štáty uskutočnia
inventarizáciu PFOA ako samostatných
látok, v prípravkoch alebo artikloch.
Členské štáty podniknú potrebné
opatrenia na zastavenie vypúšťania,
emisii a strát PFOA z výrobkov na
zozname.”*

** tri roky od vstupu tejto smernice do platnosti*

*** osemnásť mesiacov od vstupu tejto smernice do
platnosti*

Odôvodnenie

Agentúra USA pre ochranu životného prostredia zistila, že kyselina perfluóroktánová a jej soli vzbudzuje podobné obavy, keďže má obdobnú štruktúru ako perfluóroktánsulfonáty. PFOA je perzistentná, bioakumulatívna a toxická látka a bežné obyvateľstvo je jej vystavené

vo významnej miere. S obmedzením sa už preto nesmie váhať. Navrhuje sa taký mechanizmus, na základe ktorého môže priemysel požiadať o časovo obmedzenú výnimku pre určité využitia, pre ktoré sa doposiaľ nenašli alternatívy. Členské štáty by mali zostaviť zoznamy všetkých výrobkov obsahujúcich PFOA a podniknúť potrebné opatrenia na zabránenie ďalšieho uvoľňovania PFOA do životného prostredia z týchto výrobkov.

DÔVODOVÁ SPRÁVA

„Každá vedecká práca je nedokončená - tak v prípade pozorovaní, ako aj pokusov. Každá vedecká práca môže byť narušená alebo zmenená pokrokovejšími poznatkami. To nám však nedáva slobodu ignorovať vedomosti, ktoré už máme, ani odkladať kroky, ktoré sa v danom okamihu javia ako nutné.”

Sir Austin Bradford Hill, konanie v Kráľovskej lekárskej spoločnosti, 1965

Úvod

Väčšina z nás si uvedomuje množstvo problémov spojených s chlórovou chémiou. Chlórová chémia predstavuje skupinu látok, ako sú DDT, PCB a CFC, ktoré spôsobujú zmätok v životnom prostredí. Hoci problémy spojené s týmito látkami už boli ozrejmene v knihe Rachel Carsonovej „The silent spring” (*Mlčiaca jar*), trvalo niekoľko desaťročí, kým sa v 80-tych a 90-tych začali vyradovať z používania. Stále sú však s nami: znečisťujú nám životné prostredie, potravinový reťazec aj telo, poškodzujú ozónovú vrstvu a prispievajú ku klimatickým zmenám - pretože sú perzistentné. Mnohí sa na tento druh chemického priemyslu radi pozerajú ako na problém z minulosti.

Perfluóroktánsulfonáty (PFOS) - predmet návrhu Komisie - predstavujú relatívne novú triedu *perfluórovaných zlúčenín*. Sú príkladom toho, že nekontrolované pokusy s perzistentnými chemikáliami pokračujú napriek „chlórovej skúsenosti”.

PFOS predstavujú dvojité zlyhanie: nedostatky platnej chemickej legislatívy na ochranu ľudského zdravia a životného prostredia, a nedostatočného sa poučenia z minulosti.

Perfluórované zlúčeniny - a nedostatky v chemickej legislatíve

Perfluórované zlúčeniny našli kvôli svojim stálym vlastnostiam a odolnosti široké uplatnenie v spotrebiteľských výrobkoch a priemyselných aplikáciách. Snáď najznámejšie sú z takých materiálov či značiek, ako sú teflón alebo Goretex. PFOS boli hlavnou prísadou produktu Scotchguard, produktu na ochranu tkanív vyrobeného firmou 3M na ochranu materiálu pred škvrkami.

Podľa Vedeckého výboru pre zdravotné a ekologické riziká (SCHER) sú PFOS veľmi perzistentné, veľmi bioakumulatívne a toxické. PFOS, s výrobou ktorých sa začalo v sedemdesiatych rokoch, sú už dnes všadeprítomným znečisťovateľom. PFOS sa našli u mnohých živočíšnych druhov po celom svete - od polárnych medvedov až po albatrosy, od Antarktídy až po Tichomorie. Ako znečisťujúca látka sa vyskytujú aj u ľudí - každý z nás si totiž v tele nosí PFOS. V roku 2004 uskutočnil Svetový prírodný fond (WWF) štúdiu sledovania krvných výsledkov na 47 jednotlivcoch zo 17 krajín, vrátane 39 poslancov Európskeho parlamentu, a zistil, že PFOS a šesť ďalších perfluórovaných zlúčenín sa našlo u každej z testovaných 47 osôb.

Práve kombinácia znečistenia PFOS u mnohých živočíšnych druhov vrátane človeka a znepokojujivé toxikologické výsledky viedli 3M - celosvetového lídra na trhu - v roku 2000 k dobrovoľnému odchodu z výroby PFOS.

Inými slovami, používanie PFOS zostávalo po celé desaťročia nekontrolované, až kým nespôsobil nezvratiteľné škody: celosvetové znečistenie látkou, ktorá je veľmi perzistentná, veľmi bioakumulatívna a toxická.

Perfluórované zlúčeniny - a nedostatočné poučenie sa z minulosti

Fluór je jeden z troch halogénov v periodickej sústave. Zvyšné dve sú bróm a chlór. Všetky tri majú veľmi charakteristické vlastnosti. Všetky sú vysoko reaktívne, ale v kombinácii s atómom uhlíka robia molekulu stálejšiu a v mnohých prípadoch aj bioakumulatívnejšiu a toxickejšiu. Väzba medzi uhlíkom a fluórom je vlastne najstabilnejšia väzba v organickej chémii, v dôsledku ktorej sú určité perfluórované zlúčeniny, ako napr. PFOS, prakticky nezničiteľné.

Dalo by sa naivne predpokladať, že chemický priemysel sa poučil z rozsiahlych a pretrvávajúcich ekologických škôd spôsobených chlórými organickými zlúčeninami, a že sa bude držať stranou od brómových a fluórových organických chemikálií. Bohužiaľ, opak je pravdou.

Výroba perfluórovaných zlúčenín sa začala v sedemdesiatych rokoch a odvtedy sa značne zintenzívnila, kým výroba hlavných chlórých zlúčenín sa postupne utlmila.

Legislatíva zaostáva

Hoci je bežné, že legislatíva skôr zaostáva a najčastejšie iba zakazuje látky, ktoré beztak ustupujú, problematika PFOS to privádza do extrému. V tomto prípade to bol celosvetový líder na trhu, kto si uvedomil, že PFOS sa stávajú prílišnou záťažou, a preto sa v roku 2000 rozhodol po viac než 20 rokoch s výrobou skončiť. Zodpovedné orgány vo veľkej Británii nasledovali tento postup v EÚ a oznámili celoštátne ukončenie zostávajúcich spôsobov využitia do konca roku 2004. Komisii trvalo až do konca roka 2005, kým predložila legislatívny návrh. Na rozdiel od celoštátneho návrhu zákazu vo Veľkej Británii však Komisia iba navrhla obmedziť bývalé spôsoby využívania - tie, ktoré už beztak neexistujú-, kým zvyšné súčasné spôsoby využívania dostanú neobmedzenú výnimku.

A hoci 3M takisto zastavila používanie perfluóroktánovej kyseliny (PFA), látky, ktorá z dôvodu analogickej štruktúry s PFOS predstavuje dôvod na podobné obavy, agentúra USA pre ochranu životného prostredia EPA donekonečna vyšetruje túto problematiku, a Komisia ju nezahrne do svojho návrhu.

Váš spravodajca navrhuje tieto zmeny s cieľom posilniť návrh Komisie:

- 1) **Zníženie dolnej hranice pre ukončenie využívania:** Podľa výboru SCHER sú chemikálie PFOS prítomné vo výrobkoch v koncentrácii od 0,001% do 50%. Štandardná dolná hranica 0,1%, ako je uvedená v návrhu Komisie, je preto pre PFOS neprimeraná. Aby bolo obmedzenie účinné, dolná hranica sa musí znížiť na 0,001%.
- 2) **Vypustenie troch výnimiek:**
 - a. **Pochrómovávanie:** Podľa výboru SCHER predstavuje využitie PFOS pri pochrómovaní zďaleka najväčší zdroj emisií PFOS do životného prostredia. V určitých chrómových aplikáciách sa PFOS môžu nahradiť náhradou Cr (VI) za Cr (III) so značnou úsporou nákladov. V iných aplikáciách možno využitie

- PFOS nahradit' mechanickými možnosťami potláčania hmloviny a zlepšenou ventiláciou. Výnimka pre pochrómovávanie ako taká teda nie je odôvodnená.
- b. Hasiace peny: Hasiace peny s obsahom PFOS predstavujú zd'aleka najväčšiu zásobu výrobkov obsahujúcich PFOS. PFOS sa už nevyužívajú pri výrobe hasiacich pien. K dispozícii sú už bezpečnejšie alternatívy neobsahujúce organohalogén. Vzhľadom na mimoriadne nebezpečné vlastnosti PFOS je neprípustné, aby sa zvyšné zásoby využívali na úkor životného prostredia a zdravia, keď pritom existujú bezpečnejšie alternatívy.
 - c. Riadené uzavreté systémy: Charakteristika riadeného uzavretého systému uvedená v návrhu Komisie by umožnila uvoľňovanie, čo je ako také v rozpore s koncepciou riadených uzavretých systémov. Takáto výnimka, najmä v nešpecifikovanej všeobecnej podobe, je neprípustná.
- 3) **Časové obmedzenie zvyšných troch výnimiek, s možnosťou rozšírenia výnimky na dve aplikácie:** Výnimky z postupného ukončovania používania by sa mali udeľovať iba na obmedzenú dobu, aby sa podporila motivácia nahradit' tieto látky. Časové obmedzenia by sa mali stanovovať individuálne. V dvoch aplikáciách je odôvodnené umožniť predĺženie časového obmedzenia, ak výrobcovia dokážu preukázať, že podnikli všetko, čo bolo v ich silách a moci na rozvoj bezpečnejších alternatív alebo alternatívnych postupov, a že napriek tomu stále nie sú k dispozícii bezpečnejšie alternatívy alebo alternatívne postupy.
- a. Fotolitografia: Štúdie odhadujú, že proces náhrady PFOS vo fotolitografii by trval minimálne 3 až 4 roky. Je preto vhodné stanoviť časový rámec 4 rokov na ukončenie využívania PFOS s možnosťou predĺžiť túto výnimku, ako je uvedené vyššie. Výnimku možno udeliť len v prípadoch, keď ide o využitie v riadených uzavretých systémoch, ako ich uvádza chemická legislatíva Spoločenstva.
 - b. Priemyselné fotografické nátery: Za posledné roky sa už úspešne nahradilo vyše 80% využívania PFOS bezpečnejšími látkami. Vzhľadom na ďalšie technologické zmeny v dôsledku prechodu na digitálne fotografovanie je náležité predpokladať, že do štyroch rokov bude možné nahradit' aj zostávajúcu časť využívania PFOS.
 - c. Hydraulické kvapaliny pre letectvo: V súčasnosti nie sú k dispozícii alternatívy PFOS v hydraulických kvapalinách. Proces uplatnenia novej kvapaliny v komerčnom letectve trvá tradične približne 10 rokov. Je preto vhodné poskytnúť 10-ročnú výnimku, ktorú však možno predĺžiť (pozri vyššie), z postupného vyradovania z prevádzky, a zabezpečiť tak dostatočný čas na rozvoj alternatívnych riešení.
- 4) **Zoznam používaných výrobkov s PFOS:** Napriek najväčšiemu poklesu výroby PFOS po roku 2000 bývalé využitie - ktoré však v reálnej praxi stále existuje - môže predstavovať najväčší zdroj emisií. Aby sa zabránilo uvoľňovaniu PFOS z týchto výrobkov do životného prostredia, členské štáty by mali uskutočniť inventarizáciu všetkých výrobkov obsahujúcich PFOS a prijať potrebné opatrenia na zabránenie uvoľňovaniu PFOS z týchto výrobkov do životného prostredia.
- 5) **Priradenie PFOA k látkam, ktorých používanie sa ukončuje:** Perfluóroktánová kyselina (PFOA) a jej soli vzbudzujú podobné obavy, keďže majú podobnú štruktúru ako PFOS. Hodnotenie z roku 2002 poukazuje na možnú systémovú toxicitu a

karcinogenitu a z krvných vyšetrení vyplýva rozsiahla expozícia bežnej populácie. Viaceré štúdie poukázali na to, že perfluóroktánová kyselina a jej soli sú v životnom prostredí a u človeka vysoko perzistentné. Touto smernicou by sa preto malo ukončiť aj využívanie PFOA a jej solí do troch rokov od vstupu smernice do platnosti. Pod podmienkou podania žiadosti v lehote 18 mesiacov sa výrobcom udelí výnimka pre zásadné použitie, ak dokážu preukázať, že podnikli všetko, čo bolo v ich silách a moci na rozvoj bezpečnejších alternatív alebo alternatívnych postupov, a že napriek tomu stále nie sú k dispozícii bezpečnejšie alternatívy alebo alternatívne postupy. Primerane k ustanoveniam o PFOS by členské štáty mali uskutočniť inventarizáciu všetkých výrobkov obsahujúcich PFOA a podniknúť potrebné opatrenia na zabránenie ďalšieho uvoľňovania PFOA do životného prostredia z týchto výrobkov.

Záverom

Na trhu sa nachádzajú stovky perfluórovaných zlúčenín. Využívajú sa v súlade so svojim charakteristickými vlastnosťami, a ako také preukazujú minimálne určité nebezpečné vlastnosti ako PFOS a PFOA. Nie je v silách ani moci spravodajcu zahrnúť tieto látky do rozsahu pôsobnosti tejto smernice, tým viac, že čoskoro vstúpi do platnosti nová chemická legislatíva REACH. Bohužiaľ, vzhľadom na relatívne nízky objem väčšiny perfluórovaných zlúčenín a politické kompromisy ohľadne REACH, sa Váš spravodajca obáva, že ešte potrvá dosť dlho, kým predpis o REACH bude schopný chrániť zdravie ľudí a životné prostredie vo vzťahu k ostatným perfluórovaným zlúčeninám, ak sa proti nim nepodniknú konkrétne opatrenia.